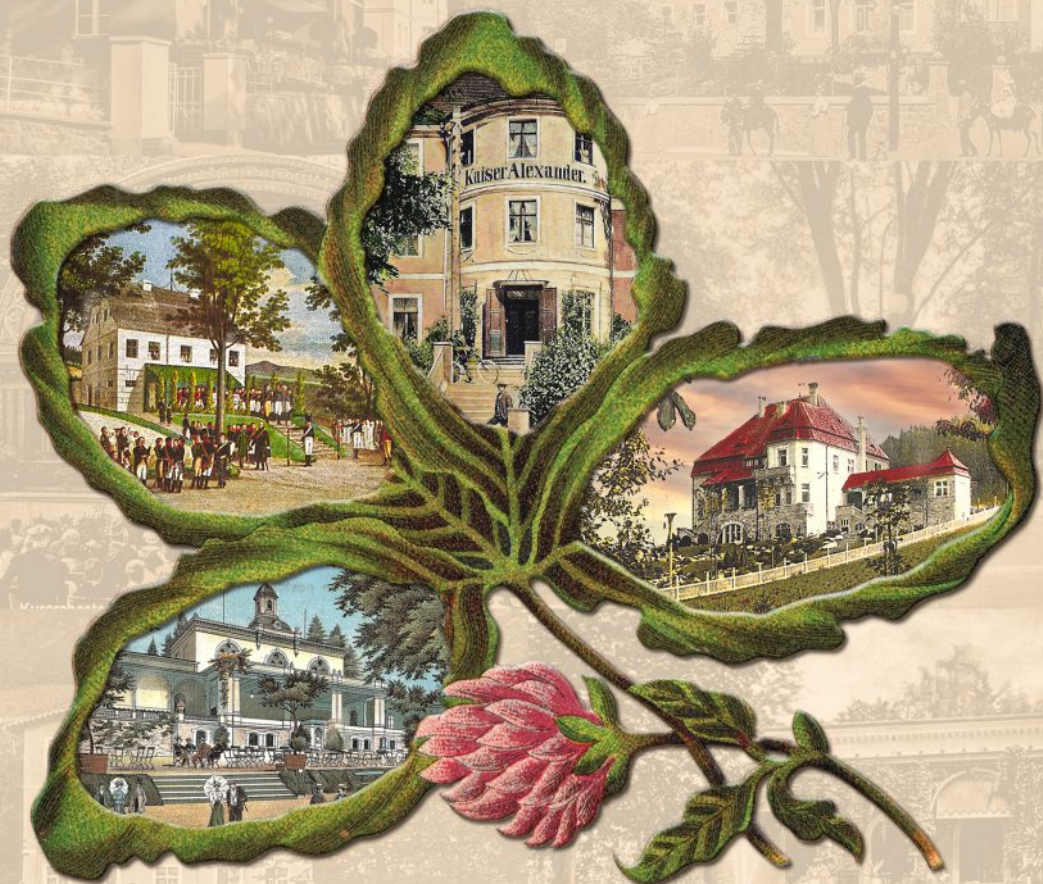


EWA ZADORA



ŁĄDECKIE



OPOWIEŚCI

cz. 3

ULICE: ORLA, LEŚNA, GÓRZYSTA

E W A Z A D O R A

ŁĄDECKIE  OPOWIEŚCI

CZ. 3

ULICE: ORLA, LEŚNA, GÓRZYSTA



przy współpracy z



**PATRONAT HONOROWY:
STOWARZYSZENIE MUZEUM ŁĄDECKIE**

**AUTOR, OPRACOWANIE, WYDAWCA:
EWA ZADORA**

**SKŁAD, OPRACOWANIE GRAFICZNE, ORAZ FOTOGRAFIE WSPÓŁCZESNE:
RADOSŁAW PIETRAGA**

**KOREKTA:
SYBILLA BANDUCH - CHRZAN**

ŁĄDEK-ZDRÓJ 2022

ISBN-978-83-961016-1-7

*Przeniesieni na skrzydłach wiosennej nawałnicy,
przywiani wiatrem stepowym
/prawie 10 stopni szer.geograficznej na zach/,
otwieramy dzień nowy, w cichnących łoskotach gromów
wyławiamy szmer liścia.*

*Przed nami w rozjątrzonej przestrzeni
jasna oaza
miasto rozłożone
w ciepłych ramionach gór*

Anna Zelenay

Ulica Orla

Ahorn Allee, Oberer Kurweg, Obere Kurstrasse



MAPA Z 1807 ROKU PREZENTUJĄCA OMAWIANY OBSZAR UL. ORLEJ. ARCH. ZBIGNIEW WALUŚ

Przebiega od pl. Mariańskiego po skrzyżowanie ul. Ostrowicza z ul. Leśną. Istnieje już ponad 220 lat. W XVIII w. przyjęła rangę ulicy pałacowej, ponieważ przy niej mieściły się wszystkie ówczesne pałace Łądką.

W 1792 r. była obsadzona klonami przez łądeckiego leśnika Veinecke, między którymi gęsto ustawiono rzeźbione ławki. Nazwano ją *Ahorn Allee* – *Aleją Klonów*. Pełniła funkcję promenady łączącej dwa łądeckie Zdroje: *Zdrój Marii (Wojciech)* ze *Zdrojem Jerzego*. Tym samym ulica wraz z *Aleją Modrzewiową* i z parkami, które będą miały wkrótce powstać, spełniała wymogi howardowskiej idei miasta – ogrodu¹.

1. **Sir Ebenzer Howard** – brytyjski autor nowatorskiej koncepcji „miasta – ogrodu jutra”, w 1898 r. już szeroko stosowanej



FOTOGRAFIA WSPÓLCZESNA. FOT. ARTUR SZUMIŁO - SKRZYDLATA FOTOGRAFIA

Chronologia nazw ulicy

Data	Nazwa	Tłumaczenie
od 1782 do 1877	Ahorn Allee	Aleja Klonów
od 1877 do 1890	Oberer Kurweg	Droga Górna Zdrojowa
od 1890 do 1945	Obere Kurstrasse	ulica Górna Zdrojowa
od 1945		ulica Orla

Pałac przy ul. Orlej

O dostępność Publikacji proszę pytać Autorkę

Ewa Zadora

ewalilazadora@gmail.com

 Ewa Zadora

Szanowni Państwo,

oddaję w Państwa ręce III część „*Lądeckich Opowieści*”, poświęconą kolejnym lądeckim ulicom: Orlej, Leśnej i Górzystej.

Tak jak poprzednie części tak i ta powstały dzięki bohaterom mojej książki - mieszkańcom opisywanych domów - którym składam podziękowania za bezinteresowne zaangażowanie, za dzielenie się ze mną faktami z ich przeszłości, fotografiami z ich rodzinnych albumów, dzieleniem się tym co bezcenne, wzruszeniem i radością, tak jak przysłowiową kromką chleba, bo przy ich stole i w ich domach.

Dziękuję panu Zbyszkowi Piotrowiczowi za „niebanalną opowieść” o Przeglądzie Filmów Górskich a przede wszystkim za zainspirowanie mnie, przed wieloma laty, by moją „przewodniczką docieklivość historyczną”, jak ją nazwał, utrwalić w formie książki. Panie Zbyszku powstał już cykl książek, i powstają kolejne...

Ogromne podziękowania składam lądeckim filokartystom: Markowi Rafałce i Mirkowi Zbrzeźniakowi, za udostępnienie swoich przepastnych kolekcji niemieckich widokówek.

Dziękuję pasjonatom lądeckiej historii: Zbyszkowi Walusiowi, Ludwikowi Pikule, Markowi Pietradze, Tadeuszowi Pastuszkowi, Romanowi Kubicy, Zofii Sołowiej oraz Horstowi Seibertowi, za materiały archiwalne, które stały się bardzo ważnym materiałem faktograficznym.

Wdzięczność i podziękowanie składam dwóm naszym fotografikom; za zdjęcia „z nieba” Artura Szumiły - „Skrzydłata Fotografia” oraz Radkowi Pietradze za niezliczoną ilość fotografii, niezwykle trafnie oddających ducha omawianych przeze mnie domów oraz za współpracę z Archiwum Lądecko-Strońskim.

Za bezcenne materiały źródłowe należą się serdeczne podziękowania dr muzykologii Agnieszce Drożdżewskiej – za listy księcia Antoniego

BIBLIOGRAFIA

Źródła archiwalne:

Archiwum Państwowe we Wrocławiu, Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim:

- Biuro Informacyjne Schimmelpfeng Sygn.: 4/1, 4/2, 2406, 2442/1, 2441/1, 2441/2, 2499

- Akta miasta Łądek-Zdrój Sygn. 43/100 z lat 1877 – 1940

Prasa:

1. „Landecker Stadtblatt und Nachrichten” od 1910 do 1940 (1923 nr 26)
2. „Dziennik Polski – Tygodnik Galicyjski” z 22 X 2005 r.
3. „Debaty Łądeckie” nr 7 z 2007 r .
4. „Debaty Łądeckie” nr 4 z 2012 r.
5. „Gazeta Wyborcza” z 2011 r., maj
6. „Wiadomości Lokalne Łądek-Zdrój, Stronie Śląskie” nr 50, 24 IX 1994
7. „Gala Stories.de” 2017 r.

Foldery, kroniki:

1. „Kronika Ośrodka Wypoczynkowego Trojan”, Tadeusz Pastuszek z 1990 r.
2. „Festiwal Muzyki Rosyjskiej i Radzieckiej w Łądku-Zroju” z 1990 r.
3. „Olga Sawicka” z 2018 r. - CKiR Łądek-Zdrój.
4. Stowarzyszenie Rozwoju Edukacji Kulturalnej i Sztuki „Artable” Warszawa. Bożena Jakubczak.
5. „Bad Landeck ein Handbuch für Kurgaste und Touristen” 1939 r.

Strony internetowe:

1. polska-org.pl
2. centralnabiblioteka.pttk.pl
3. ipsb.nina.gov.pl/a/biografia/stefania-aniela-sempolowska
4. bibliotekacyfrowa.pl/ollibra
5. wikipedia.org.starakancelariarzeszy
6. dksowa.danutaszybinska-juszczyk.
7. ds.katowice.pl
8. palaceslaska.pl
9. siliusradium.pl
10. biblioteka.r-sl.pl
11. geneanet.org/cvpolier

Literatura:

Adam Langer: „Schlesische Biografien Glatz”, 1902 (str. 133-158)

Joachim Berke: „Hemreise in die Schlesische Grafschaft Glatz”

Richard Hauck: „Bad Landeck/Schlesien Bilder aus einer deutschen Stadt” Max Verlag Leimen/Heidelberg, 1973

Max Nobel: „Bad Landeck Monographien deutscher Städte die Grafschatz Glatz”, 1927

Max Nobel: „Monatsch Kronik von Bad Landeck”, 1935

Erwin Stein: „Monographien Deutscher Städte Deutscher” Berlag Gmbh Berlin Friedenau, 1927r.

Victor Schaetzke: „Festschrift der Stadt Landeck 1800 – 1813” – 1913 Selbstverlag des Magistreats

Bad Landeck”, 1913

Adressenregister Landeck, „*Bad Landeck 1924, 1936, 1937, 1939, 1941, 1942*”

Aleksander Ostrowicz: „*Landeck w Hrabstwie Klockiem w Szlasku*” wyd. Józef Ignacy Kraszewski, Nakład autora, Poznań 1881 r.

Patschkowsky: „*Przewodnik*”, 1902 r.

Wiesław Kochański: „*Uzdrowisko Łądek-Zdrój*”, Oficyna wydawnicza RSW Ruch 1971 r.

Zbigniew Martynowski: „*Informator Turystyczny PTTK*”, Oddział Wrocław 1984 r.

Zbigniew Martynowski, Krzysztof R. Mazurski: „*Łądek-Zdrój i Okolice*”, Wydawnictwo Sport i Turystyka, Warszawa 1992 r.

Waldemar Brygier, Tomasz Dudziak: „*Ziemia Kłodzka – przewodnik*”, Oficyna Wydawnicza Rewasz

Wojciech Ciężkowski: „*Łądek-Zdrój*”, Dolnośląskie Wydawnictwo Edukacyjne”, Wrocław 1998 r.

Małgorzata Ruchniewicz, Arno Herzig: „*W kraju Pana Boga*”, Wydawnictwo Kłodzkie Towarzystwo Oświatowe 2010r., wyd. III.

Karolina Kuszyk: „*Poniemieckie*”, Wydawnictwo Czarne, Wołowiec 2019 r.

Waldemar Zieliński, Marcin Dziedzic: „*Leksykon Fotografów Ziemi Kłodzkiej 1839 – 1945*”,

Wydawnictwo PressFroum S.C. Polanica-Zdrój, Bystrzyca Kłodzka, Wrocław 2018 r.

Ryszard Kincel: „*U Szlaskich wód*”, Oficyna Silesia w Raciborzu, Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Katowicach 1994 r.

Andrzej Prasał: „*Działalność organomistrzowska firmy Lux z Łądko-Zdroju*”, Zakład Poligraficzny Sindruk Opole 2018 r.

Romuald M. Łuczynski: „*Tropami śląskiego dziedzictwa*”, Oficyna Wydawnicza Atut, Wrocław 2000 r.

Marcin Dziedzic: „*Kłodzkie Towarzystwo Górskie 1881-1945*”, Quaestio Wrocław 2014r.

Małgorzata Szajnert: „*Czarne Ogrody*”, Wydawnictwo Znak Kraków 2007r.

Ewa Zadora: „*Łądeckie Opowieści cz. II*”, wydanie własne 2021 r.

Literatura - prace zbiorowe

Zdroje Ziemi Kłodzkiej, Uniwersytet Wrocławski, Centrum Badań Śląskoznawczych i Bohemistycznych, Wrocław 2020r.

Iwona Rybka-Ceglecka, „*Studium środowiska kulturowego miasta i gminy Łądek-Zdrój*”, Regionalny Ośrodek Studiów i Ochrony Środowiska Kulturowego, Wrocław, tom I, II, III, 1999 r.

Roczniki Ziemi Kłodzkiej z 1969/70, tom IX i X (Muzeum Ziemi Kłodzkiej)

Dynastie Europy: Romanowowie, Habsburgowie, Hohenzollernowie, Biblioteka Gazety Wyborczej, Planeta DeAgostini, Agora 2010 r.

Zbigniew Piotrowicz, „*Czas Ocalony*”, CKiR Łądek-Zdrój, 2003 r.

Zbigniew Piotrowicz, „*Wieża Babel*”, Klub Górski Doliny Łądeckiej, CKiR Łądek-Zdrój, 2004r .

Popularna Biblioteka Krajoznawcza Tom II Łądek-Zdrój, Spółdzielczy Instytut Wydawniczy Kraj, maj 1951 r.

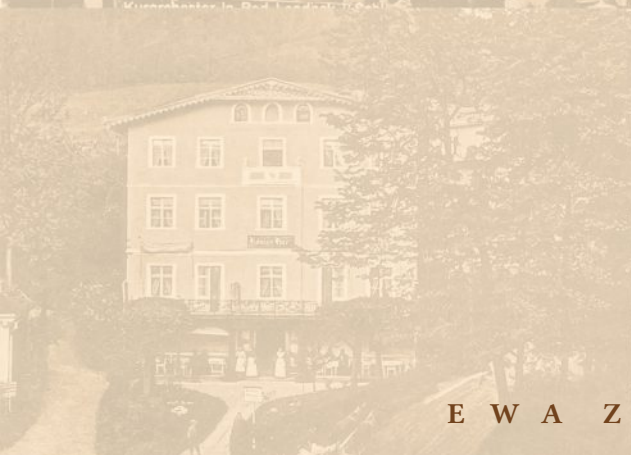
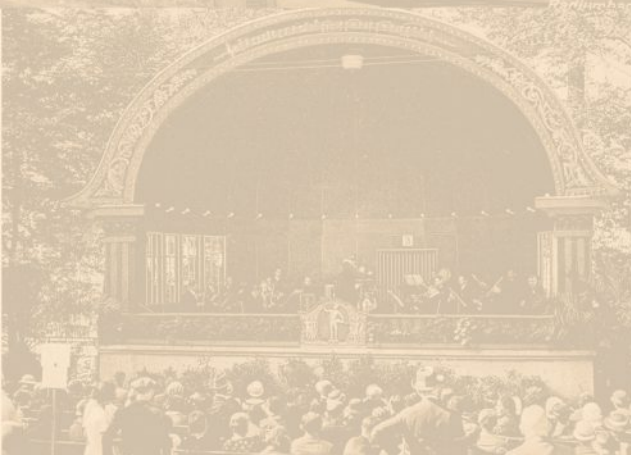
Księga zgonów Parafii NNMP Łądek-Zdrój

Mapy i plany miast niemieckie 1807, 1827, 1890, 1917, 1935.

Wykaz zabytków architektury i budownictwa miasta Łądek-Zdrój z 13 XI 1986r.

Spis treści

Ulica Orla	5
Aleja Modrzewiowa	9
Dom Zdrojowy.....	15
Ogród Kawiarniany	54
Fontanna	60
Muszla Koncertowa – Amfiteatr, Orkiestra Zdrojowa	65
Orla 4 - Dom Weterana 1. człon	96
Orla 4a - Dom Weterana 2. człon	106
Orla 3 - Dom Weterana 3. człon – B.O.K.	116
Orla 2 - Wspólnota Mieszkaniowa	119
Orla 1 - Willa Łądek	139
Ul. Leśna	150
Leśna 1 - Willa Ina	154
Leśna 2 - Klub Pod Wąsem	170
Leśna 3 - Wspólnota Mieszkaniowa	177
Leśna 4 - Trojan	181
Leśna 4a - Willa Barbara	187
Śnieżnicki Park Krajobrazowy, Krzyż Kąpielowy	200
Ulica Górzysta	204
Górzysta 2 - SunVita	206
Górzysta 4 - Melania	211
Górzysta 6 - Szarotka	214
Górzysta 8 - Wspólnota Mieszkaniowa	218
Górzysta - Relaks	223
Posłowie	224
Bibliografia	226
Spis treści	228



E W A Z A D O R A

ŁĄDECKIE  OPOWIEŚCI

cz. 3

ULICE: ORLA, LEŚNA, GÓRZYSTA

ISBN-978-83-961016-1-7